De duivelskater

Een verhaal uit 1630

Nanne Bosma

bron
Nanne Bosma, *De duivelskater*. Met illustraties van Dick de Wilde. Jacob Dijkstra, Groningen 1989

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/bosm029duiv01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

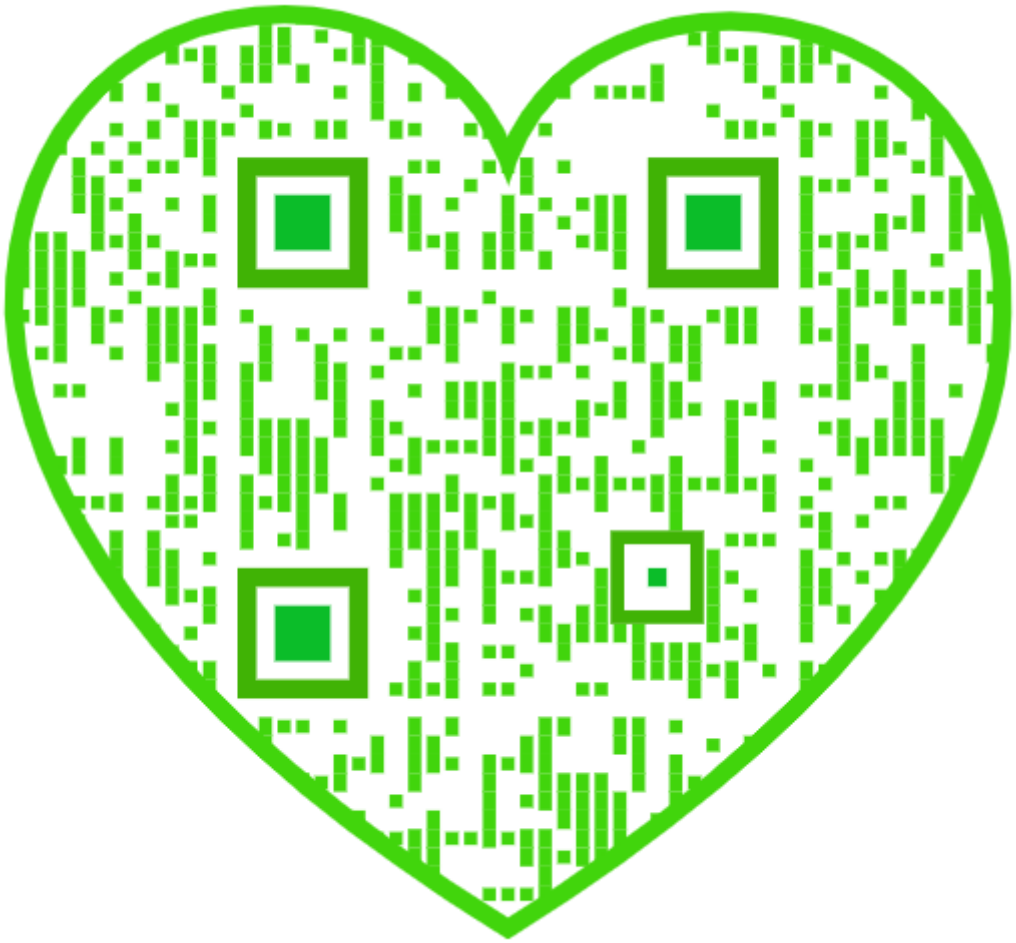

Marieke

Vrouw Van Beek

de schipper

de baron

Willem

de pastoor

Deze afbeelding wordt uit voorzorg niet getoond

1
Laat die heks verbranden...

Marieke van Beek is moe. Al drie nachten achter elkaar is ze met haar moeder aan het werk geweest. Moeder is vroedvrouw, ze helpt vrouwen die een baby krijgen.

Waarom komen die kinderen altijd 's nachts? denkt Marieke. Dat kan toch ook wel overdag. Ik heb al drie nachten niet goed kunnen slapen en nu moet ik ook nog naar dat enge bos. Kruiden zoeken, bloedstelpende kruiden.

Marieke weet wel dat die kruiden nodig zijn. Gisternacht ging het bij de geboorte van een kind bijna mis. Toen hebben gedroogde planten het leven gered van moeder en kind. Marieke weet dat allemaal wel, ze weet ook wel dat er nieuwe kruiden moeten komen. Maar nu, na al die zware nachten, heeft Marieke geen zin.

Moeder zei: ‘Marieke, ga jij even wat grote pimpernel zoeken in het bos. Als je steenraket ziet, pluk je die ook maar.’

‘Ik wil niet naar het bos,’ zei Marieke. ‘Het is daar griezelig. Er lopen allerlei enge mannen en jongens.’

‘Niks mee te maken,’ zei moeder. ‘Als ze lastig

worden, krab je hun ogen maar uit hun hoofd. Niet zeuren, werken.'

En nu loopt Marieke door het dorp naar dat enge bos. Hun dorp is maar klein, het ligt tussen Luik en Maastricht. De huizen zijn hier van hout en de daken zijn met riet bedekt. Er zijn in het hele dorp maar twee stenen gebouwen: de kerk en het kasteel van de baron. Voor Marieke is dat allemaal heel gewoon, ze let er niet meer op. Ze loopt langs de kerk en langs het kasteel. Dan is ze buiten het dorp, op de ruime velden bij de rivier. Het is een smalle landweg, links en rechts zijn boerderijen. Verderop is het bos, een groot, donker bos langs de Maas. Marieke is bang van dat bos. Ze weet wel dat daar de planten groeien die haar moeder nodig heeft, maar waarom gaat moeder niet mee? Moeder is nergens bang van. Ze geeft de sterkste kerels een grote mond. De mensen zijn een beetje bang van haar moeder. Marieke weet wel wat de mensen zeggen. In het dorp zeggen ze: 'Vrouw Van Beek is een heks.' En van heksen zijn de mensen bang. Toch komt iedereen naar hun kleine huisje als ze ziek zijn of als er een kind geboren gaat worden. Moeder weet alles van kruiden, ze weet precies wat je nodig hebt. Marieke leert dat van haar moeder. Ze wil later ook vroedvrouw worden en alles weten over geneeskrachtige kruiden, maar ze wil geen heks zijn.

Marieke komt bij het bos, ze ziet de planten die ze zoekt en loopt steeds verder. Ze let nu alleen

maar op de planten. Wat is het mooi in het bos. Het is al mei. Er groeit van alles. Het is mooi weer, Marieke is niet bang meer. Ze gaat heel ver het bos in. Haar mand is al bijna vol.

Achter een paar lage struiken gaat ze op de grond zitten. Dan hoort ze opeens een stem, een mannenstem. Marieke gluurt door de takken en ziet een eindje verderop een vreemde man. Hij zit gebukt en mompelt wat. Marieke ziet dat hij peterseliewortels uittrekt. Ze weet dat de mensen denken dat je daarmee anderen kunt betoveren. Marieke gelooft dat niet. Moeder zegt dat al die verhalen over tovenarij maar onzin zijn. Daar klopt niets van. ‘Mensen kunnen niet toveren,’ zegt moeder altijd. ‘Soms wordt iemand die ziek is beter, dan denken de mensen aan toverkracht. Maar het zijn gewoon de kruiden die het doen. Als een zieke dood gaat, schelden ze je uit voor heks. De mensen zijn gewoon dom.’

Marieke sluipt heel stil weg. Ze wil niets met die enge man te maken hebben. Ze loopt zo zacht mogelijk over het pad. Dat pad maakt een bocht, er zijn struiken tussen haar en de enge man. Marieke hoopt ongezien weg te komen. Door de bocht in de weg is ze nu wel dichter bij die griezel. Ze kan zelfs verstaan wat hij zegt.

‘Worteltje, worteltje uit de grond,
vrouw Van Beek heeft een grote mond.
Laat die heks verbranden.
Ze moet in de hel belanden.’

Marieke blijft staan. Die man heeft het over haar moeder! Wie is hij? Ze kent hem niet. Marieke gluurt vlak langs de grond naar de man die haar moeder probeert te betoveren. Het is niet iemand uit hun dorp. Hij heeft rare kleren aan: hoge, zwarte laarzen en een rode mantel, en op zijn hoofd een soort muts. Wie is die man? Marieke weet het niet. Ze wil verder sluipen, maar de man kijkt ineens in haar richting. Hij lacht heel gemeen. Hij zwaait met de uitgetrokken wortel en gooit die over de struik heen. Met een plof valt het ding op de zandweg. Dan rekt die kerel zich uit, hij wordt heel groot, blaast en... verandert in een zwarte raaf. Marieke weet niet wat ze ziet. Het stinkt naar zwavel, ze is vreselijk bang. Dat moet de duivel zijn! De raaf fladdert wat rond en verandert in een grote zwarte kater. De kater ruikt Marieke, hij rent blazend en boos naar haar toe. Marieke gilt. Ze pakt haar mand en holt zo hard ze kan het bos uit. Achter haar klinkt nog een tijd gillend lachen.

Ze weet nu zeker dat ze de duivel gezien heeft. Ze slaat wel twintig keer een kruis en bidt hijgend tot Maria. Ze weet uit verhalen dat je dat moet doen als je de duivel ziet.

Buiten het bos is ze veilig, denkt Marieke. Ze kijkt om. Op grote afstand volgt de zwarte kater.

Bleek en moe komt Marieke thuis. Moeder heeft geslapen, ze staat bij het haardvuur en roert in een

pot. ‘Je bent mooi op tijd,’ lacht moeder. ‘Ik heb het water al aan de kook. Zet je mand hier maar neer.’ Marieke kijkt naar haar moeder. Zoals ze daar staat, gebogen over die pot met dampend water, dat scherpe gezicht, die piekharen... Ineens ziet Marieke het: moeder lijkt echt op een heks!

‘Er was een man in het bos,’ zegt Marieke. Moeder luistert niet, ze pakt de planten en gooit ze in het water.

‘Die man zat je te betoveren,’ zegt Marieke. Moeder kijkt om, ze lacht. ‘Wat deed hij dan?’

‘Hij trok peterseliewortel uit de grond en zei dat je verbrand moest worden als een heks. Het was zo griezelig.’ Marieke wil nog meer vertellen, maar moeder roept schel: ‘Allemaal onzin, kind. Niemand kan toveren, dat zijn kletspraatjes. Ga maar lekker slapen, daar zul je van opknappen.’

Het huisje waar Marieke en moeder wonen staat net buiten het dorp, het is klein. Marieke slaapt in een hoek, bij het raampje. Ze wil graag slapen, ze is zó moe. Ze loopt naar haar bed en kijkt door het raam.

Bij de struiken, een eind verderop, zit de zwarte kater. De duivel is bij hun huis, Marieke weet het heel zeker. Maar met moeder kan ze er niet over praten.

2
Een regen van vonken

Een paar dagen is het rustig. Marieke ziet de griezelige, zwarte kater wel elke dag. Het beest is steeds in de buurt. Hij doet niets, maar het geeft Marieke een angstig gevoel. Met moeder kan ze er niet over praten, die zou alleen maar lachen. Moeder is nooit bang, Marieke wel. Ze weet wat de duivel allemaal kan doen. Dat heeft ze in de kerk gehoord. Er is een rondreizende monnik in het dorp die lange preken houdt. Hij vertelt enge dingen, hij praat steeds over duivels en boze geesten.

Marieke is op haar hoede en dat is maar goed ook.

Op een dag probeert het beest binnen te komen. Marieke ziet het, en gooit een emmer water over de zwarte kater. Hij vlucht. Gelukkig, die is weg. Ze ziet hem op het dak van de boerderij van buurman Louwerse. Die is bezig tuinvuil te verbranden, niets bijzonders, dat gebeurt zo vaak. De wind is van hun huis af, Marieke ruikt niets, ze ziet alleen de rook. Maar... zodra de zwarte kater op het dak zit, draait de wind. Een regen van

vonken komt naar het huisje van Marieke en haar moeder, het dak smeult en brandt! Marieke gilt. De buurman komt, moeder holt naar buiten. Ineens komen er van alle kanten mensen met emmertjes. Ze vullen ze met water en geven elkaar de emmertjes door. De buurman staat vlak bij hun huis. Hij is zo groot, hij kan het water precies op de plek gooien waar het brandt. Het vuur wordt gedoofd, het huis is gered.

Precies boven het bed van Marieke is nu een gat in het dak. Het bed is vuil, het stinkt in huis. Moeder is ook geschrokken. Ze scheldt tegen de buurman. ‘Stommeling, kun je niet voorzichtiger zijn! Het huisje van een arme vrouw kan je niets schelen zeker. Dat stookt maar vuurtjes.’ Mopperend loopt moeder naar binnen om de rommel op te gaan ruimen.

Louwerse is ook boos. ‘De wind draaide ineens,’ bromt hij. Moeder hoort het al niet meer. Marieke ziet de zwarte kater op het dak van de buurman, het is net alsof het beest zit te grijnzen. Ze gaat haar moeder helpen en de mensen lopen weer door. Die dag is er heel wat om over te praten in het kleine dorpje aan de Maas.

Marieke en haar moeder krijgen die nacht geen rust. Ze hebben het gat in het dak zo goed mogelijk dichtgemaakt en zijn toen gaan slapen. Midden in de nacht wordt er op de deur gebonsd. Moeder doet open, er staat een kleine jongen buiten. Hij hijgt van het harde rennen. ‘Vrouw Van Beek,

kom vlug. Moeder heeft je nodig, het kind wordt geboren.' Moeder roept Marieke en pakt haar spullen. Om licht te hebben steekt ze een kaars aan. Buiten is het donker, er is geen maan, wolken bedekken de sterren. Ze zullen heel voorzichtig moeten lopen. Maar dat kan niet, ze moeten snel naar de moeder van het jongetje.

In het dorp zijn alle huizen donker, iedereen slaapt. 'We moeten het paard van Louwerse lenen,' zegt moeder. Marieke is nog slaperig, ze kleedt zich snel aan. 'Het paard lenen,' zegt ze, 'dat kan niet, het is al veel te laat. De buurman slaapt al.'

'Dan wordt hij maar wakker,' zegt moeder. 'Wij staan klaar voor die vrouw. Hij mag ook wel wat doen.' Ze loopt naar de boerderij van Louwerse en bonst daar op de deur. De hond blaft luid en gromt tegen moeder. 'Buurman,' schreeuwt ze, 'doe open, ik heb je paard nodig!' Er gebeurt niets. Weer bonst de vroedvrouw op de deur. Uit de boerderij klinkt een mannenstem: 'Rustig, rustig, ik kom al.' De deur gaat open en boer Louwerse staat voor moeder. 'Wat is er? Waarom maak je zo'n lawaai?'

'Leen me je paard, ik moet naar de rivier. Vrouw Jaspers krijgt een kind.' De boer heeft een kaarslantaarn in zijn hand. Hij kijkt moeder boos aan. 'Mijn paard uitlenen? Ik ben niet gek, het is veel te donker. Als mijn paard valt, kan ik morgen niet werken.'

'Leen me je paard,' smeekt Mariekes moeder.

‘Ik moet zo snel mogelijk naar vrouw Jaspers.’

‘Je krijgt mijn paard niet,’ snauwt de boer. ‘Ga maar vliegen, ouwe heks. Vlieg op je bezemsteel, dan ben je er zo.’ Hij smijt de deur dicht.

Vrouw Van Beek wordt heel boos. Ze trapt tegen de deur en schreeuwt: ‘Ik hoop dat je paard doodvalt, rotvent!’

‘Stil nou, moeder,’ zegt Marieke. ‘Zulke dingen moet je niet zeggen.’ Ze neemt moeder bij de arm. ‘We kunnen wel lopen.’ Ze ziet het jongetje op de weg staan. ‘Ga naar huis!’ roept Marieke. ‘We komen zo, wees maar niet bang.’

Het is donker en koud. Marieke doet een wollen doek om haar hoofd. Zo snel mogelijk gaat ze met haar moeder naar het huisje bij de rivier. Ze heeft steeds het gevoel dat ze gevolgd worden. Als ze in

het donker omkijkt, ziet ze de ogen van de duivelskater oplichten. Die ogen zijn er steeds. Ook bij het huis aan de rivier is de kater nog bij hen. Marieke doet de deur dicht, dat enge beest mag niet binnenkomen.

In het huisje heeft Marieke het te druk om aan de kater te denken. Ze stookt het vuur op en maakt water warm in een grote ketel. Moeder onderzoekt vrouw Jaspers en praat met haar. Ze stuurt Jaspers en zijn zoontje weg. ‘Gaan jullie maar wandelen,’ zegt de vroedvrouw. ‘Hier heb je niets te doen, dit is vrouwenwerk.’

De geboorte van het kind verloopt voorspoedig. Er gebeurt niets bijzonders. Marieke heeft dit al vaak gezien, een normale geboorte. Na twee uur hard werken kijken de drie vrouwen tevreden naar het kindje, het is een jongetje.

Marieke loopt naar de deur, het is al schemerig. Ze schrikt, daar is die kater weer. Het beest loopt driemaal rond het huis en mauwt klaaglijk en doordringend. ‘Niet op letten,’ denkt Marieke. Ze roept Jaspers en het zoontje. ‘Kom maar binnen, het is een gezonde zoon.’

De vrouw en het pasgeboren kind slapen. Moeder maakt eten klaar voor Marieke en haarzelf. Aan de overkant van de rivier wordt het al licht, daar gaat straks de zon op. Ook in huis wordt het lichter. Jaspers is blij dat alles zo goed is gegaan. Hij geeft moeder verse eieren en een hele ham. Dat is fijn.

Daar kunnen Marieke en moeder wel een week van eten.

Ze lopen naar de deur. ‘Laat je vrouw maar slapen,’ zegt moeder. ‘Aan het eind van de week kan ze wel weer werken.’ Als ze over de dijk zijn komen ze op het weggetje naar het dorp. Marieke kijkt uit haar ooghoeken of ze de kater ziet. Nee, hij is er niet. Of toch wel? Ze ziet een zwarte schim ver voor hen uit, ja, dat is de kater. Hij rent naar het dorp, wat gaat hij nu weer doen? Marieke weet zeker dat het de duivel is, die telkens verkeerde dingen doet. Overal waar dat beest komt gaat het mis.

Vlak bij het dorp staat hun buurman op de weg, hij is boos. Er zijn veel mensen bij hem, ze schreeuwen en wijzen naar moeder en Marieke. Wat willen die mensen? Waarom zijn ze zo boos?

3
Je hebt mijn paard doodgemaakt!

Moeder en Marieke kunnen niet verder. De boer en de mensen uit het dorp houden hen tegen.

‘Lelijke heks,’ schreeuwt de buurman, ‘je hebt mijn paard doodgemaakt!’

Moeder kijkt verbaasd. ‘Ik heb jouw paard niet doodgemaakt. Ik ben de hele nacht bij vrouw Jaspers geweest.’

‘Je hebt mijn paard doodgemaakt door je tovenarij.’

‘Tovenarij? Man, laat me niet lachen. Ik kan helemaal niet toveren, jouw paard heeft hetzelfde als al die andere paarden.’ Dat had moeder beter niet kunnen zeggen. Er zijn al veel paarden op geheimzinnige wijze doodgegaan, de mensen zijn daar ongerust over. Nu Louwerse vrouw Van Beek als toverheks aanwijst, denken ze dat zij die andere paarden ook wel doodgemaakt zal hebben.

Iedereen is er zeker van dat de moeder van Marieke een heks is. Die monnik praat elke dag in de kerk over de duivel en alle boze dingen in de wereld. Zo'n man kan best gelijk hebben. Die ouwe heks heeft vast een verbond met de duivel gesloten. Zij is de oorzaak van alle ellende!

Boer Louwerse schreeuwt: ‘Gisteravond heeft ze mijn paard betoverd en nu is het dood.’

‘Onzin!’ roept Marieke's moeder, ‘onzin!’ Ze zet haar handen in haar zij en schreeuwt naar de mensen van het dorp: ‘Ik heb gevraagd of ik zijn paard mocht lenen. Ik moest met Marieke naar vrouw Jaspers, die heeft vannacht een zoon gekregen. Hij wilde zijn paard niet meegeven, toen ben ik boos geworden. Ik heb geroepen: Ik hoop dat je paard doodvalt. Dat is geen tovenarij, dat is alleen maar geschreeuw. Jullie geloven toch niet dat ik kan toveren?’

Niemand antwoordt.

De mensen van het dorp kijken naar vrouw Van Beek, ze zijn bang. Dat mens is een heks, dat zie je zo. Je moet haar niet dwars zitten, ze kan je ziek maken, ze kan je kinderen laten doodgaan.

‘En nu wil ik naar huis,’ schreeuwt moeder. ‘Ik ben moe, ik heb de hele nacht gewerkt. Jullie hebben al die tijd op je nest gelegen, nu wil ik slapen.’

Ze stapt naar voren en de mensen gaan opzij, Marieke volgt. Ze vindt het griezelig, zoveel boze mensen. Ze kijkt niemand aan en ze blijft zo ver mogelijk bij boer Louwerse vandaan. Die boze buurman wil ze vandaag niet meer zien.

Ze komen bij hun huisje. Moeder gaat naar binnen. Ze trekt zich niets aan van al die boze mensen en gaat slapen. Marieke wacht nog even. Ze kijkt naar de boerderij van Louwerse. Daar zit weer de kater! Het beest grijnst naar haar. Een

rilling loopt over Mariekes rug. Het is gemeen! De duivel maakt de paarden dood en haar moeder krijgt de schuld!

Ze gaat maar naar binnen. De mensen buiten zijn opgewonden en praten door elkaar. Sommigen schreeuwen zo hard, dat Marieke het kan horen. ‘Ze is een heks!’ ‘Ze moeten haar opsluiten!’ ‘We moeten haar verbranden. Die vuile heks is een gevaar voor ons dorp! Straks maakt ze ons allemaal dood!’

Marieke kijkt naar haar moeder. Zij moet dit toch ook horen? Maar moeder let niet op het geschreeuw buiten. Ze laat de mensen maar praten en roepen. Vrouw Van Beek is niet bang, ze slaapt en hoort niets meer. Buiten wordt het langzaam weer rustig. De mensen gaan terug naar het dorp. De buurman gaat weer aan het werk.

Marieke ligt op haar bed, ze kan niet slapen. Ze is bang. Het hele dorp is tegen haar moeder. Wat kan er allemaal gebeuren? Was haar vader er nog maar, die zou moeder kunnen beschermen. Vader is verdronken in de rivier toen Marieke nog heel klein was. Ze weet niet eens meer hoe hij eruit zag. Toch mist ze hem, want er is gevaar en zij zijn maar met zijn tweeën tegen het hele dorp. Marieke weet wat ze met heksen doen. Die worden levend verbrand. Ze heeft het zelf gezien, vier jaar geleden in een ander dorp. Het was vreselijk. Een oude vrouw werd uitgescholden voor heks en toen

er veel kinderen doodgingen, hebben ze haar verbrand. Wat was die vrouw bang, ze jammerde en schreeuwde tot ze dood was. Marieke huivert nog als ze eraan denkt. Ze weet nog dat na de dood van die oude vrouw de zieke kinderen beter werden. Iedereen was ervan overtuigd dat het door het verbranden van de heks kwam. Moeder had erom gelachen. Ze zei: ‘Dood en ziekte komen zomaar. Mensen kunnen daar niets tegen doen. Soms helpen je kruiden en drankjes, soms niet, dat weet je nooit. Heksen bestaan niet.’

Ook de monnik die elke dag in de kerk preekt hoort wat er gebeurd is. Een jong meisje vertelt hem hoe het gegaan is met het paard van Louwerse. De monnik luistert en ziet het voor zich. Een heks, ze heeft ruzie met haar buurman en uit wraak doodt ze zijn paard. Het is precies zoals het in zijn boeken staat. Hier is de duivel aan het werk!

De monnik gaat naar de kerk om te bidden, hij smeekt om kracht. Helemaal alleen zal hij het gevecht met de duivel moeten voeren. In de kerk wordt de monnik rustig, hij weet wat hij doen moet. Hij zal met de baron praten, die kan zo'n heks opsluiten. Daarna zullen ze dat wijf verhoren, martelen als het nodig is. Uiteindelijk zal ze bekennen dat ze een heks is. Hij heeft dat al vaker meegemaakt, ze bekennen allemaal. Daarna komt de brandstapel en wordt iedereen weer rustig.

Hij loopt de kerk uit en ziet een grote, zwarte

kater. Het beest wil de kerk in. De monnik pakt water uit het bakje bij de kerkdeur. Hij gooit het gewijde water op de kater. Het beest blaast en sist en stinkt naar zwavel. De monnik slaat een kruis en de kater vlucht.

Er komen mensen de kerk in.

'Dat was de duivel,' zegt de monnik plechtig. 'Hij is gevlucht toen ik wijwater op hem gooide.'

Die ochtend preekt hij over alle kwaad in de wereld en hoe het reinigende vuur redding kan brengen. Er zijn niet veel mensen in de kerk. Toch weet iedereen binnen een uur dat de monnik de duivel heeft verjaagd. In het dorp hebben ze allemaal die vreemde grote kater gezien. Niemand weet waar hij vandaan komt, hij is van niemand, zou hij misschien bij die heks horen?

Marieke staat maar op, van slapen komt toch niets.

Ze kleedt zich aan en kijkt eens naar moeder. Wat ziet ze er oud en moe uit. Met die smalle mond en die scherpe neus lijkt ze... Ja het is waar, ze lijkt precies een heks. Marieke schrikt, zo zien de mensen haar moeder.

Ze glipt stil het huis uit. Ze wil met haar neef Willem praten, die werkt bij de baron. Hij zal wel weten wat ze moet doen, hij zal naar haar willen luisteren.

Over een smal binnenpaadje loopt ze naar het kasteel. Je kunt wel zien dat de baron de baas is van het hele dorp en van al het land eromheen. Hij woont in een groot stenen huis, hij is rijk. En Willem werkt bij hem.

4
Die zwarte kater

Marieke ziet Willem in de tuin achter het kasteel. ‘Wat is er?’ vraagt hij meteen. ‘Je ziet er zo opgewonden uit.’

‘Heb je nog niets gehoord?’ vraagt Marieke verbaasd. ‘Het hele dorp is kwaad op mijn moeder, ze zeggen dat ze een heks is.’

‘Ik weet er niets van,’ zegt Willem. ‘Ik woon in het kasteel, ik werk hier en wat er in het dorp gebeurt, daar weet ik niets van.’

Marieke zucht. ‘Het is een lang verhaal.’

‘Laten we dan maar even in de schaduw gaan zitten,’ zegt Willem. ‘Het is hier al zo warm.’ Ze lopen naar een plekje bij de muur van het grote huis. Boven hen staat een raam open, daar is de werkkamer van de baron. De baron is er niet, ze kunnen hier rustig praten. ‘Vertel nu maar wat er gebeurd is.’

Marieke weet niet hoe ze moet beginnen, er is zoveel te vertellen. ‘Het komt allemaal door die zwarte kater,’ zegt ze. Willem kijkt verbaasd, maar zegt niets. Marieke vervolgt: ‘We hadden drie nachten gewerkt, ik was doodmoe. Toen moest ik naar het bos om kruiden te plukken. Daar zag ik

een enge man. Hij veranderde in een raaf en daarna in een zwarte kater. Het stonk er naar zwavel.'

'De duivel,' mompelt Willem geschrokken. 'Heb je dat echt gezien, was het geen verbeelding? Als je moe bent zie je wel vaker iets wat niet klopt.'

'Ik heb het echt gezien! Daarna is er van alles mis gegaan. Ik heb dat beest weggejaagd. Hij ging op het dak van boer Louwerse zitten, en ineens draaide de wind en ons huis raakte in brand, precies op de plek waar ik altijd slaap. Die kater zat er bij te grijnzen. Vannacht moesten we naar vrouw Jaspers en moeder wilde het paard van Louwerse lenen. Hij wilde het niet geven, toen werd ze boos en ze schreeuwde: Ik hoop dat je paard doodvalt. Toen we terugkwamen was het paard dood, die kater zat weer op het dak te grijnzen en het hele dorp roept nu dat moeder een heks is.'

'Die Louwerse is gek,' zegt Willem. 'Je moeder heeft er niets mee te maken, er gaan zoveel paarden dood. Hier op het kasteel drie in één week, het zal wel een of andere ziekte zijn.' Willem hoort iets boven zijn hoofd. De baron komt de werkkamer in. 'Blijf heel stil zitten,' fluistert Willem. 'Hij mag me hier niet zien.'

Marieke hoort stemmen in de kamer boven hun hoofd. De ene stem is van de baron en die andere... dat is de stem van de monnik, ze herkent hem duidelijk. Hij praat heel anders dan de mensen hier.

Deze afbeelding wordt uit voorzorg niet getoond

De baron loopt naar het raam, hij kijkt naar buiten. Hij kijkt niet naar beneden en ziet Marieke en Willem dus niet.

‘U zei dat er gevaar is voor ons dorp. Wat bedoelt u daarmee?’

Marieke hoort de monnik, hij zegt: ‘De duivel is hier, mijnheer de baron. Ik heb vanochtend met wijwater en gebeden een grote zwarte kater verjaagd, dat is de duivel. Hij is opgeroepen door een heks. Dat vreselijke mens heeft het paard van haar buurman doodgemaakt uit wraak. Ze is gevaarlijk, het hele dorp is bang.’

De baron lijkt niet onder de indruk. ‘Die onzin gelooft u toch niet? Dat is gepraat van het domme volk. U hebt gestudeerd, u weet dat al die zogenaamde tovenarij te verklaren is. Het zijn natuurwetten, toveren kan niemand.’

‘Ontkent u het bestaan van de duivel?’ vraagt de monnik dreigend.

De baron aarzelt. Als hij té eerlijk is krijgt hij ruzie met die monnik. Hij zegt: ‘Er is boosheid in de wereld, maar dat zit vooral in de mensen zelf. Als alle mensen goed zijn, is het kwaad er ook niet meer, dat komt niet van buiten.’

‘In de kerk leren wij dat anders,’ zegt de monnik. ‘De duivel bestaat en kan verdreven worden als we de juiste maatregelen nemen.’

‘En voor die maatregelen hebt u mij nodig?’ vraagt de baron.

‘Inderdaad, mijnheer de baron. Samen kunnen wij dit dorp weer gezond en gelukkig maken.

Samen kunnen wij de toverheks straffen die een verbond met de duivel heeft gesloten.'

'Een heks? Wie moet dat dan wel zijn?'

'Vrouw Van Beek, zij heeft het paard van haar buurman gedood. Die zwarte kater is ook steeds bij haar huis gezien. Zij brengt allemaal ellende over uw dorp.'

De baron wordt boos, Willem hoort het aan zijn stem. 'Ik weet dat er paarden doodgaan, in mijn stal zijn het er al drie. Het is een onbekende ziekte, daar heeft dat vrouwtje niets mee te maken.'

'Toch wel, mijnheer de baron,' zegt de monnik triomfantelijk. 'Alle mensen in het dorp zijn ervan overtuigd dat zij een heks is. Iedereen gelooft dat zij de oorzaak is van alle ellende. U hebt moderne ideeën, dat is úw goed recht. De bevolking wil die heks opsluiten en straffen, dat is hún goed recht. De mensen zijn bang. Als u die heks opsluit wordt uw dorp weer rustig.'

De rest van het gesprek kunnen ze niet horen. De baron en de monnik gaan de kamer uit. Willem en Marieke lopen terug naar de tuin.

'Dit is heel ernstig,' zegt Willem. 'Als de mensen hun zin krijgen zullen ze je moeder levend verbranden.'

Marieke huilt. 'Ik ben zo bang.'

Willem slaat zijn arm om haar heen. 'Niet bang zijn. Ik houd hier de zaak wel in de gaten, als het te gevaarlijk wordt waarschuw ik jullie. Ga nu naar je moeder en vertel haar alles.'

Als Marieke thuiskomt is moeder al wakker. ‘Waar kom jij vandaan? Moest je niet slapen?’

Marieke gaat bij haar moeder zitten en zegt ernstig: ‘Moeder, je bent in gevaar, ze willen je opsluiten.’

Moeder lacht hard. ‘Kind, maak je toch niet zoveel zorgen. ‘Dat domme volk staat wel vaker te schreeuwen, maar ze zijn het ook zo weer vergeten.’

‘Het is nu écht gevaarlijk moeder,’ zegt Marieke ernstig. ‘Vanochtend hoorde je toch wat de men sen riepen.’ Moeder haalt haar schouders op. Marieke wordt er boos van. ‘Je kunt wel net doen alsof het je niet aangaat, maar dat helpt niets. We moeten vluchten voor het te laat is.’

‘Vluchten? Kind, laat me niet lachen, waar zouden we heen kunnen. We hebben nergens familie. Je vader is verdronken en alle andere familieleden zijn ook dood. Ja, er bestaat geloof ik nog een of andere oom Gaston, die woont ergens bij Brussel, maar ik weet niet precies waar. Trouwens, hij zal ons aan zien komen. Denk niet dat je als vluchteling ergens welkom bent.’

‘Moeder, ik ben bij neef Willem geweest. Ik heb hem alles verteld en terwijl we daar zaten hebben we een gesprek gehoord van de baron en de monnik die hier alle dagen preekt. Die monnik wil dat de baron je opsluit. Iedereen zegt dat je een heks bent en dan nog die zwarte kater...’

Moeder schudt haar hoofd. ‘Vertel je verhaal nu eens rustig, dan snap ik er misschien iets van. Die monnik zegt dat ik een heks ben?’

‘Ja, en het is nog erger. Toen ik in het bos was heb ik een enge man gezien.’

‘Ach, jij ziet altijd enge mannen,’ lacht moeder.

‘Dit was een echte griezel.’ Marieke zwijgt en fluistert dan zacht: ‘Het was de duivel.’

Moeder slaat op de tafel en roept: ‘Wel ja, als we alles gehad hebben krijgen we dat!’

Marieke vervolgt: ‘Het is echt waar, moeder. Hij veranderde eerst in een raaf en daarna in een zwarte kater. Dat beest is steeds bij ons in de buurt gebleven en daarna is alles misgegaan. Toen hij op de schuur van de buurman zat, draaide ineens de wind en kregen we brand. Vanochtend zat hij te grijnzen op het dak toen dat paard dood was. En...’ Verder komt ze niet, op de zandweg bij hun huis klinkt gejoel en geschreeuw. Er staan kleine kinderen door het raam naar binnen te turen. Wat is er aan de hand?

5
Gooi haar ruiten kapot!

In het dorp is al snel bekend geworden dat de baron vrouw Van Beek zal opsluiten. Dat wil iedereen zien, daarom zijn er zoveel mensen naar het huisje van Marieke en haar moeder gekomen. Ze hopen dat er soldaten van de baron zullen komen die dat gevaarlijke mens mee zullen nemen. Niemand in het dorp twijfelt eraan: alle ellende wordt door die heks veroorzaakt. Er zijn veel kinderen bij, ze weten dat ze nu allerlei dingen mogen doen die anders verboden zijn. De grote mensen vinden alles mooi wat ze doen. Ze gluren door het kleine raampje naar binnen. Ze zien dat het bij de heks net zo armoedig is als bij hen thuis. Toch is het lekker griezelig, je weet maar nooit wat zo'n heks gaat doen.

Marieke loopt naar het raam, de kinderen hollen weg. Dan ziet ze al die mensen op de weg, wat willen die? Waarom staan ze daar? De buurman is er ook bij. Hij lacht en roept naar de kinderen: ‘Gooi haar ruiten kapot!’

Een paar brutale jongetjes pakken stenen. Ze gooien naar Marieke, maar ze missen, de stenen komen niet ver genoeg. Moeder wordt vreselijk

kwaad, ze rukt de deur open. ‘Maak dat je wegkomt!’ schreeuwt ze. ‘Laat die stenen liggen, moeten mijn ruiten kapot?’

‘Ja!’ schreeuwen en joelen de kinderen. De grote mensen lachen, vrouw Van Beek wordt steeds kwader. De jongetjes pakken modder van de straat en gooien daarmee. ‘Vuile heks!’ schreeuwen ze. ‘Ouwe heks, doe eens iets als je durft!’ Moeder stapt naar voren, de kinderen vluchten joelend.

Marieke vindt het vreselijk. ‘Kom nou, moeder, kom naar binnen. Het zijn er veel te veel, daar kun je niets tegen beginnen.’ Mopperend gaat moeder met Marieke naar binnen.

De kinderen durven nu weer en gooien met stenen; rinkelend breken de ruiten. Moeder pakt een bezem en rent naar buiten. Ze slaat drie jongetjes die met stenen in hun handen staan, die hollen huilend naar de grote mensen.

‘Blijf van die kinderen af,’ roepen ze.

‘Laat zij van mijn huis afblijven!’ schreeuwt moeder. ‘Ik heb ze niets gedaan, zij beginnen.’ Ze slaat weer wild met de bezem. De mensen trekken de kinderen mee naar het dorp. Ze roepen nog: ‘Laat die heks maar gaan vliegen,’ en ‘Ze heeft haar bezem al klaar.’

Dreigend blijft Mariekes moeder voor het huis staan. Haar haren zitten in de war, ze ziet er griezelig uit. Ze is bedekt met modder en straatvuil, maar ze is niet bang. Niemand durft haar aan te kijken, de mensen zijn bang. Je weet maar nooit wat zo'n toverheks kan doen.

Er zijn geen soldaten van de baron gekomen. De mensen waren te vroeg, misschien gebeurt er later nog iets.

Vrouw Van Beek wacht tot iedereen weg is, dan gaat ze zich wassen. Ze is tevreden. ‘Zo moet je dat tuig aanpakken,’ zegt ze. Marieke zegt niets. Ze wijst vol afschuw naar de grote zwarte kater die midden in de kamer zit.

Moeder lacht schel. ‘Is dat het beest waar je het over had? Wat een schat. Ik noem hem Duveltje en hij mag hier wonen. De ruiten zijn al stuk, dus hij kan zo in en uit lopen.’ Marieke wordt wit van schrik. ‘Nee moeder, alsjeblieft niet. Jaag dat beest weg, hij brengt ongeluk.’

De kater springt op moeders schouder en wrijft spinnend zijn kop tegen haar wang. Moeder lacht. ‘Doe niet zo angstig kind, dat beest doet niets. Het

is gewoon een zwerfkater die eten wil hebben. Kom maar mee, ik heb wat lekkers voor je.'

Marieke ziet dat haar moeder de kater van de heerlijke ham laat eten. Ze begrijpt er niets van. Is moeder gek geworden?

De rest van de dag blijft het rustig. Er zijn nog wel mensen die naar hun huisje komen kijken, maar ze doen niets. Ook de kinderen doen niets, ze kijken van een afstand.

Marieke vindt het wel griezelig, al die mensen. Ze durft niet naar buiten, ze zitten opgesloten in hun eigen huis.

Moeder trekt zich nergens iets van aan. Ze loopt zingend door het huisje en heeft steeds de zwarte kater bij zich. Marieke vindt dat maar raar, anders is moeder nooit zo op beesten gesteld.

Als het al bijna donker is gaat de achterdeur open. Een oude vrouw komt het huisje in. 'Ik heb zo'n kiespijn,' zegt ze. 'Heb je iets voor me?'

'Ik zal je wat kruiden geven,' zegt vrouw Van Beek. 'Die kook je thuis in heet water, dat water drink je op en dan is je kiespijn weg.' Ze loopt naar de hoek van de kamer en maakt een kastje open. De zwarte kater zit op haar schouder.

De oude vrouw kijkt angstig naar dat zwarte beest. 'Heb je die kat al lang?' vraagt ze.

'Nee, hij is vanochtend aan komen lopen.'

De oude vrouw knikt. 'Aan komen lopen, ja, ja, dat zal wel.' Dan zegt ze heel zacht: 'Het is wel vreselijk hè?'

‘Wat is er vreselijk?’ vraagt moeder.

‘Ach mens, hoe moet ik dat nou zeggen. Ik bedoel, wat je allemaal hoort, wat de mensen zeggen.’

Moeder wordt ongeduldig. Dat ze zeggen dat ik een heks ben? Dat is ouwe koek.’

De oude vrouw schudt haar hoofd. ‘Nee, het is veel erger. Het gaat om die kater...’

Moeder lacht. ‘Die kater is gewoon een zwerver die een goed huis zoekt. En dat heeft hij gevonden. Wat hebben ze over dat beest te vertellen?’

De oude vrouw fluistert: ‘Die kater brengt ongeluk, ze zeggen dat het de duivel is.’ Moeder lacht nog harder, zelfs de zwarte kater schrikt ervan. De oude vrouw vervolgt: ‘Ze praten er allemaal over. Je moet oppassen, vrouw Van Beek.’

Moeder duwt haar naar de deur en zegt: ‘Ga naar huis, maak je drankje en ga slapen.’ Mompelend gaat de oude vrouw weg.

‘Zie je nu wel, moeder,’ zegt Marieke. ‘Ze zitten achter u aan, het is gevaarlijk.’

‘Onzin,’ snauwt moeder. ‘Er wordt zoveel gepraat in zo'n dorp, mij kan niets gebeuren.’ Op hetzelfde moment valt er een steen op de tafel. Aan de steen zit een briefje vastgebonden. Moeder en Marieke schrikken van de harde klap.

Marieke kan lezen, zij pakt het briefje. ‘Je... hebt... de duivel... in... je... huis,’ leest ze langzaam.

‘Staat dat op dat papiertje?’ vraagt moeder.

Marieke is bleek van schrik. ‘Dat staat er. Moeder, wat moeten we doen? Vannacht kunnen we nog vluchten. Laten we naar Willem gaan, hij zal ons helpen.’

Moeder kijkt grimmig. ‘Vluchten? Dat nooit, niet voor dat tuig hier. Wij gaan gewoon slapen.’ Ze loopt naar de deur en roept in het donker: ‘Lafaard, breng je briefjes zelf! Dan krijg je antwoord met mijn bezem!’

In het donker horen ze iemand wegrennen.

Moeder loopt met de kater op haar schouder naar haar bed. ‘Duveltje, jij mag in mijn bed slapen.’ Ze lacht hard en gaat gewoon slapen. Marieke vindt het maar vreemd en angstig. De duivel zelf is in hun huis. Ze trekt haar bed naar de verste hoek, zo ver mogelijk bij dat enge beest vandaan. En dan probeert ze ook te slapen.

In het kasteel is de monnik weer bij de baron. Hij is in het donker gekomen, Willem heeft hem niet gezien. Hij kan het gesprek niet afluisteren, hij slaapt op zijn zolderkamertje.

De baron is niet blij met het bezoek. De monnik praat lang. Hij wijst de baron op de grote onrust in het dorp. ‘U moet iets doen, mijnheer de baron.’

De baron knikt. ‘Morgen zal ik erover denken, nu is het te laat. Morgen zien we wel verder.’ Daar moet de monnik het mee doen. Toch is hij tevreden, hij weet dat hij morgen zijn zin zal krijgen.

6
We moeten vluchten

De volgende dag is moeder steeds met de zwarte kater bezig. Ze verwent het beest vreselijk. Marieke begrijpt er niets van. Die kater krijgt stukjes ham en zit steeds op moeders schouder. Zo heeft Marieke haar moeder nog nooit gezien. Ze gaf nooit iets om beesten en nu is ze ineens zo bevriend met die duivelskater.

Marieke weet niet dat moeder dit met opzet doet om iedereen te laten zien dat ze niet bang is. Ze loopt zelfs met de kater door het dorp. Iedereen ziet haar, de mensen praten erover, maar ze lopen een eindje om als ze moeder tegenkomen. Zo'n enge heks, je weet maar nooit.

De monnik ziet moeder ook, met haar kater. Hij is blij dat vrouw Van Beek zo uitdagend door het dorp loopt, dat kan hij heel goed gebruiken. Hij gaat weer naar de baron en praat daar lang over de heks van het dorp. De baron zou die monnik het liefst de deur uit smijten, maar hij houdt zich in. Hij moet beleefd blijven. Met die kerels van de kerk moet je voorzichtig zijn. Vooral met zo'n fanatieke monnik.

Moeder is ondertussen weer thuisgekomen, niemand heeft haar iets gedaan. ‘Zie je wel,’ zegt ze tegen Marieke. ‘Als je niet bang bent, gebeurt je niets. Ze gaan allemaal uit de weg, als je maar brutaal bent. Ga jij nog even melk halen bij boer Luiten?’

Marieke gaat op weg, ze moet dwars door het dorp om bij boer Luiten te komen. Moeder heeft die man een keer beter gemaakt. Uit dankbaarheid geeft hij elke week een grote kan melk. Marieke komt er iedere vrijdag.

Ze loopt met haar kan door het dorp. Bij de kerk staan grote jongens. Ze kijken naar Marieke. Ze is bang, dat zien de jongens. Ze schreeuwen: ‘Heksenkind, moet jij ook op de brandstapel?’ Een jongen komt naar haar toe. Hij wil de kan afpakken. ‘Geef mij dat kannetje maar,’ zegt hij. ‘Daar kan ik bier in doen.’

Marieke houdt de kan stevig vast. De jongen wil haar slaan. Dan wordt ze vreselijk kwaad, ze vergeet haar angst. Ze rukt de kan los en slaat de jongen er hard mee op zijn hoofd. Bloedend deinst hij achteruit. De andere jongens lachen hem uit. ‘Laat jij je door zo'n heksenkind slaan?’ Toch durft niemand Marieke meer tegen te houden. Ze loopt door en komt bij boer Luiten. Die is vandaag niet zo vriendelijk als anders. ‘Ben je daar alweer,’ moppert hij. Hij vult de kan met verse melk, maar zegt dan: ‘Je moet hier niet meer komen. Ik heb er liever niets mee te maken.’

‘Wat bedoelt u?’ vraagt Marieke.

‘Die hekserij van je moeder,’ bromt boer Luiten. ‘Laat ze gewoon doen, net als iedereen. Ga weg, ik wil je hier niet meer zien.’

Op de terugweg door het dorp kijken de mensen die Marieke tegenkomt een andere kant op. Dat is ongewoon, anders groeten ze elkaar altijd. Marieke is bang, er gaat iets vreselijks gebeuren, dat voelt ze.

Thuis zegt ze: ‘We mogen niet meer bij boer Luiten komen. Hij is net zo bang als de andere mensen. Iedereen praat over je, we moeten echt vluchten.’

‘Laat ze toch praten,’ zegt moeder onverschillig. ‘Morgen zijn ze het vergeten. Dat volk is zo stom.’

Dan hoort Marieke geschreeuw op straat. Ze kijkt naar buiten, door het kapotte raam, er staan wel honderd mensen op de weg. Moeder kijkt ook naar buiten.

‘Daar is die heks!’ schreeuwen de mensen. ‘Ze heeft het kind van vrouw Jaspers vermoord!’

Moeder schrikt, het is alsof er iets in haar knapt. Marieke ziet het aan haar, ze wordt plotseling bleek en gebogen. Haar strijdbare moeder is ineens een kwetsbare oude vrouw.

Moeder stapt naar buiten en roept: ‘Wat is er met het kind van Jaspers?’

‘Dat weet jij best, vuile heks!’ schreeuwt een man. ‘Het kind is dood en dat heb jij gedaan!’ De mensen schreeuwen door elkaar. Van alle kanten klinkt: ‘Het kind is dood.’

Vrouw Van Beek is versuft. Ze denkt: Dat jongetje dood, dat kan toch niet, het was een gezond kind. Weerloos staat ze daar. Het verdriet om het dode kind heeft al haar vechtlust weggenomen. De kater draait om haar heen, ze let er niet op. Mensen gooien met modder, stenen en straatvuil, ze merkt het niet. De kater vlucht.

De mensen schreeuwen en juichen: ‘Hang die heks op, verbrand haar.’ Moeder stapt achteruit, ze doet de deur dicht. Maar dat houdt het boze volk niet tegen. Door de kapotte ruiten gooien ze stenen en vuil naar binnen. Marieke wil moeder meetrekken, maar vrouw Van Beek staat als een standbeeld midden in de kamer. Marieke kan haar niet mee krijgen. Twee mannen trappen de deur in. Marieke vlucht het huis uit. De kater is al weggerend.

Moeder staat roerloos midden in de kamer. Ze weet dat de mensen haar zullen slaan, haar zullen doodmaken. Wat doet het er nog toe? Zo'n lief klein kind. Zij is een oud mens, laat dat stomme volk maar komen. Vrouw Van Beek is niet bang, ze zal zwijgend en zonder klagen haar dood afwachten.

Maar zover komt het niet. Op het moment dat de eerste woedende mensen het huis binnendringen, wordt het buiten stil. Er komen twee soldaten aan, soldaten van de baron. Ze gaan het huisje in en nemen vrouw Van Beek mee.

‘Je moet mee,’ zegt de oudste soldaat, ‘naar het kasteel.’

Moeder loopt met de soldaten tussen de mensen van het dorp door. Die soldaten hebben haar leven gered, maar ze beseft het niet. Ze loopt, maar ze weet niet waar ze heen gaat. Ze doet wat haar gezegd wordt, maar van alles wat de mensen schreeuwen of de soldaten zeggen merkt ze niets meer. Moeder denkt enkel nog aan het dode kind van vrouw Jaspers.

In het kasteel sluiten de soldaten moeder op in een cel in de kelder. Hoog in de muur zijn spijlen, daar komt frisse lucht door naar binnen, en er is een lage bank, daar kan ze op slapen. Verder is de cel leeg. Vrouw Van Beek zit urenlang roerloos op die bank. De kater glipt tussen de spijlen door haar cel

in, maar ze merkt het niet. Als de soldaten haar ophalen, verstopt de kater zich onder de houten bank. De soldaten brengen moeder naar een kamer waar de monnik zit met een priester.

De priester praat met moeder. Hij begint heel vriendelijk. ‘U bent vrouw Van Beek?’ Moeder knikt zwijgend. ‘U kunt mensen beter maken met kruiden? Gebruikt u daar ook wel eens toverformules bij?’ Het is alsof moeder plotseling wakker wordt. Ze kijkt de man fel aan en zegt: ‘Toveren kan ik niet, ik weet iets van kruiden, meer niet.’ De man blijft geduldig doorvragen, maar hij bereikt niets. Moeder houdt vol dat ze niet kan toveren, dat ze geen heks is en dat ze geen duivel in dienst heeft in de vorm van een kater. De priester laat haar gaan. ‘Morgen gaan we verder,’ zegt hij. ‘Als ze dan nog niets zegt, zullen we andere middelen moeten gebruiken. Ik heb uit Luik martelwerktuigen laten komen.’ De monnik lacht. ‘Die vrouw zal ons niet ontsnappen,’ zegt hij tevreden.

De beide priesters zien niet dat Willem het hele gesprek vanuit een donkere hoek heeft afgeluisterd.

Marieke weet niet hoe het met haar moeder gaat. Bij het kasteel jagen de soldaten haar weg. Op straat roepen kleine kinderen haar na: ‘Heksenkind! Heksenkind!’

Marieke vlucht naar hun kapotte huisje. Ze probeert de boel op te ruimen, maar dat is onbegonnen werk, alles is vuil en kapot. Zelfs de

kan met melk is omgegooid. Als ze een stuk brood vindt gaat ze met dat brood in haar hand op de rand van haar bed zitten. Ze staart dof voor zich uit. Moeder in de gevangenis, wat moet daar van komen? Marieke weet het wel, maar ze durft er niet aan te denken.

7
De baron helpt

Als het helemaal donker is, sluipt Willem het kasteel uit. Hij gaat naar Marieke. Wat zit ze daar zielig, het huis kapot, alle spullen vies en vuil.

‘Hoe gaat het met moeder?’ vraagt ze.

‘Ze is nu nog flink,’ zegt Willem. ‘Maar of ze dat volhoudt, weet ik niet. Er is een priester uit Luik gekomen. Die man wil dat ze zegt “ik ben een heks”. Vandaag is hem dat niet gelukt, maar morgen gaat hij verder.’

‘Moeder heeft niets gedaan,’ zegt Marieke. ‘Het is die duivelskater, die doet het.’

Maar Willem zegt: ‘Misschien heeft die kater er niets mee te maken. De baron zegt altijd: De duivel bestaat alleen als je erin gelooft. Ik denk dat hij gelijk heeft, wat kan zo'n kater doen?’

‘Ze zeggen in de kerk dat het wél kan en ik heb zelf gezien dat die man in een raaf en daarna in een kater veranderde.’

Willem geeft het nog niet op. ‘Dat kan fantasie geweest zijn, je was toen erg moe, dan zie je wel eens zulke dingen.’

Marieke haalt haar schouders op. ‘Moeder zit gevangen en alle ellende is begonnen toen die

kater kwam. Mijn moeder heeft niets gedaan en toch zeggen ze dat ze een heks is.'

'Het is niet eerlijk,' geeft Willem toe. 'Maar die man uit Luik gaat morgenochtend verder. Op zondag zullen ze niets doen, maar ik ben bang dat ze haar maandag gaan martelen. Er staan allerlei enge apparaten in de kelder.'

'Martelen,' zegt Marieke verschrikt. 'Gaan ze moeder pijn doen, dat is gemeen!'

'Het is heel gemeen, maar het gebeurt wel. Ze gaan net zolang door tot je moeder zegt "ik ben een heks". En wat er daarna gebeurt weten we maar al te goed.'

Marieke knikt, ze weet het. Als moeder toegeeft dat ze een heks is, wordt ze levend verbrand.

Marieke begint te huilen. Willem zit er wat onhandig bij. Hij kan haar niet troosten, hij kan alleen maar slecht nieuws brengen. 'Ik moet terug,' zegt hij. Marieke knikt. Ze blijft helemaal alleen achter in het kapotte huisje.

Willem loopt terug naar het kasteel. Door een klein achterdeurtje komt hij ongezien binnen. Hij gaat naar zijn zolderkamertje, naar bed, maar hij kan niet slapen.

In het kasteel is nog iemand die niet kan slapen: de baron. Er brandt een vuur in de open haard en er is licht van kaarsen. De baron loopt heen en weer in zijn kamer. 'Ik moet iets doen,' zegt hij zacht. 'Ik moet iets doen, die vrouw is onschuldig. Ze mogen haar niet verbranden, ik moet iets doen voor het te laat is.'

Wat kan hij doen? In deze streek geloven alle mensen in heksen en duivels, en als je er in gelooft, bestaan ze ook. In heel Europa worden heksen verbrand. Overal? Nee, in Holland is een stad waar ze heksen wegen. In Oudewater hebben ze een heel eenvoudig antwoord op al die beschuldigingen van hekserij. Mensen die in heksen geloven zeggen dat een heks haar ziel verkocht heeft aan de duivel, daardoor is ze lichter. En wat doen ze in Oudewater? Ze wegen zo'n vrouw, en als ze een normaal gewicht heeft, kán het geen heks zijn. Heel eenvoudig, echt iets voor die Hollanders om dat te bedenken. Ze hebben er zelfs een apart gebouw voor: een heksenwaag. Wie daar gewogen is krijgt een brief mee waar in staat: dit is geen heks. Als vrouw Van Beek zo'n brief heeft, is ze gered. De baron heeft het gehoord van een vriend, en die heeft het zelf gezien. Die vriend is in Oudewater geweest. Ja, de baron weet het nu zeker: vrouw Van Beek moet naar Oudewater, ze moet nog deze nacht vluchten.

De baron gaat naar de zolderkamer van Willem. Hij stapt zomaar binnen met een kaars in zijn hand. Willem is verbaasd. Wat komt de baron midden in de nacht bij hem op de zolder doen?

De baron fluistert: ‘Luister goed, Willem, we moeten je tante helpen, ze moet vluchten. Vannacht zijn er geen soldaten in het kasteel. Haal je nichtje Marieke, ga naar de kelder en pak de sleutel van de cel van je tante. Je krijgt geld mee. Breng Marieke en haar moeder naar Maastricht,

en zoek daar een schip dat naar Holland vaart. Betaal de schipper en vraag hem naar Oudewater te varen of naar een andere plaats daar in de buurt.'

Willem luistert goed. 'Oudewater,' herhaalt hij zachtjes.

De baron gaat verder: 'Oudewater is een stad in Holland, daar wegen ze vrouwen. Wie gewoon weegt wat een ander mens ook weegt is geen heks. Dat zetten ze op een papier, en met zo'n brief is je tante gered. Hier is het geld, wees er zuinig op, geef niet alles aan de schipper. Je tante en Marieke hebben in Holland ook geld nodig en ze moeten ook nog terug kunnen reizen.'

Willem knikt, dat begrijpt hij, je moet nooit te veel betalen.

Dan zegt de baron heel nadrukkelijk: 'Ga snel naar Marieke, bevrijd je tante en zorg dat je morgenochtend terug bent. Je mag hier nooit over praten, met niemand. Dit is ons geheim.'

Willem is blij en verbaasd. De baron redt zijn tante. Dat is heel gevaarlijk. Als dit uitkomt, kunnen ze de baron wel ophangen. Willem zal er nooit over praten.

Hij kan zo het huisje van Marieke binnenlopen; de deur is kapot. 'Marieke,' fluistert hij vanaf de drempel, 'Marieke, sta op, we moeten weg.'

Het meisje schrikt wakker, is daar iemand die haar roept? Ze ziet Willem in de deuropening, een zwarte schim in de grijze rechthoek van de deur.

‘Kom mee, we kunnen vluchten,’ herhaalt hij.

Marieke stapt uit bed en kleedt zich snel aan. Ze steekt geen kaars aan, niemand mag haar zien. Wat zal ze meenemen? Ze moet straks alles zelf dragen. Ze pakt een zak en doet daar kleren in voor haarzelf en voor moeder. Dan loopt ze met Willem over het stille binnenweggetje naar het kasteel.

Willem vertelt wat de baron van plan is, hij vertelt over Oudewater en het wegen van vrouwen. Wanneer ze bij het kasteel komen doet Willem een achterdeur open, pakt de sleutel en opent de cel van moeder. Daar zit ze, een streep maanlicht komt door de spijlen. Ze heeft de zwarte kater op schoot, Marieke huivert, komen ze nooit van dat beest af?

‘Wie is daar?’ vraagt moeder.

‘Ik ben het,’ fluistert Marieke. ‘Willem is er ook, we kunnen vluchten, de baron helpt ons. We gaan naar Maastricht en daarna naar Holland.’

‘Naar Holland?’ zegt moeder luid. ‘Wat moet ik in Holland?’

‘Ssst, stil tante,’ sist Willem. ‘Ze mogen ons niet horen. U bent in gevaar, morgen gaan ze verder met ondervragen.’

‘En maandag word je gemarteld,’ fluistert Marieke.

Daar schrikt moeder van. ‘Martelen,’ zegt ze zachtjes.

‘Ja tante, de apparaten staan al klaar in deze kelder. Ze zullen u pijn doen net zolang tot u toegeeft dat u een heks bent.’

‘Ik ben geen heks,’ bromt moeder.

‘Daarom moet u vluchten,’ herhaalt Willem. ‘In Holland kunnen ze u redden met een weegschaal, dat leg ik onderweg wel uit. Nu moeten we weg.’

Moeder snapt er niets van, toch gaat ze mee.

Willem doet de cel weer op slot, hangt de sleutel terug en loopt met moeder en Marieke naar het pad langs de rivier. Wat een geluk dat de maan licht geeft, nu kunnen ze zien waar ze lopen. Willem loopt voorop, daarachter Marieke met de kleren en moeder loopt achteraan. Niemand ziet de kater, toch is die er wel. Als een zwarte schim volgt hij de vluchtelingen.

8
De reis begint

Langs de rivier lopen ze naar Maastricht. Dat is een heel eind, en Willem moet nog terug ook. Zal hij vóór de ochtend weer op het kasteel zijn? Daar denkt hij nu niet aan. Eerst moeten Marieke en haar moeder veilig op een schip komen.

Willem loopt snel, moeder en Marieke hebben moeite hem bij te houden. Niemand let op de kater. Af en toe verdwijnt de maan achter een wolk, dan is het ineens veel donkerder. Toch kunnen ze genoeg zien, uren lopen ze zo, steeds naar het noorden.

Moeder en Marieke worden moe, maar Willem laat ze niet rusten. Hij wil snel in Maastricht zijn, rechts van hen wordt het al licht. Nog een paar uur en dan is het volop dag.

Ze komen bij een bocht in de rivier, daar staan veel bomen en bij die bomen... een schip! De schipper staat op het achterdek, hij wil weer gaan varen, het is nu licht genoeg.

Over een smalle plank loopt Willem naar hem toe. ‘Vaart u naar Holland?’ vraagt hij.

De schipper kijkt hem achterdochtig aan. ‘Wat gaat jou dat aan? Ik vaar waar ik wil.’

‘Mijn tante moet naar Holland, naar Oudewater,’ zegt Willem. ‘Ik zoek een schip dat daarheen vaart.’

De schipper grijnst. ‘Zeker een heks op de vlucht,’ zegt hij. ‘Kan ze betalen?’

‘Hoeveel kost het?’ vraagt Willem.

‘Vijf gulden per persoon.’

‘Dat is veel te veel.’

‘Oudewater is ver. Ik ga trouwens niet verder dan Schoonhoven, de rest moeten ze lopen.’

‘Dan betaal ik maar drie gulden,’ zegt Willem.

‘Hebben ze eten bij zich?’ vraagt de schipper.

‘Nee, dat hoort bij de prijs,’ vindt Willem.

‘Helemaal niet, het eten moet je apart betalen. Voor zestien gulden breng ik ze allebei naar Schoonhoven.’

‘Twaalf gulden,’ zegt Willem.

‘Goed, daar doe ik het voor. Maar wel meteen betalen.’

Willem betaalt en haalt dan Marieke en haar moeder. Hij geeft Marieke de rest van het geld. ‘Wees er zuinig mee,’ zegt Willem. ‘In Holland heb je ook geld nodig. Hij brengt je naar Schoonhoven, Oudewater is daar niet ver vandaan.’

Vrouw Van Beek en haar dochter gaan het schip

op. Van de schipper moeten ze zich verstoppen in een klein hokje, helemaal vooraan op het schip. ‘Vluchtelingen hoeven ze niet te zien,’ zegt hij. Voor wie ze zich moeten verstoppen, weten Marieke en moeder niet, maar er zullen wel soldaten zijn. Het is oorlog, er zijn overal soldaten en ze gaan naar het gebied van de opstand. In Holland zitten geuzen en allerlei andere mensen die met de koning van Spanje oorlog voeren. Ze gaan gewillig naar het kleine hokje en de schipper doet het luik dicht. Op het laatste moment glipt de zwarte kater ook nog hun schuilplaats in. Marieke vindt dat niet leuk, maar moeder is blij dat ze het beest weer ziet.

Het schip vaart weg en Willem begint aan de lange terugweg. Wanneer hij bij het kasteel komt, is het allang dag. Het is er druk, soldaten lopen opgewonden heen en weer. Willem glipt via een achterdeur ongezien naar binnen. Hij pakt zijn gereedschap en gaat aan het werk in de tuin alsof er niets aan de hand is.

De baron ziet hem vanuit zijn werkkamer. Willem knikt en knipoogt, de baron begrijpt hem. Hij laat niets merken, hij praat rustig verder met de monnik en de priester.

‘U zegt zelf dat die vrouw kan toveren, ik geloofde dat niet. Ik denk dat u toch gelijk hebt, ik snap niet hoe ze uit een afgesloten cel kon ontsnappen.’

De monnik is woedend. ‘Ze heeft vast hulp van buitenaf gekregen,’ zegt hij giftig.

De baron kijkt verbaasd. ‘Hulp van buitenaf? Wie zou zo'n heks willen helpen? Nee, het moet wel tovenarij zijn.’

De priester uit Luik heeft genoeg van al dat gepraat. ‘We moeten de soldaten aan de grens waarschuwen,’ zegt hij. ‘Vluchtelingen proberen altijd naar het noorden te komen, die protestanten daar zijn blij met zulke mensen. Kun u geen boden naar de grens sturen?’

De baron wil dat wel doen, maar die mannen zullen moeten lopen, want de paarden van de baron zijn dood. Het duurt drie uur vóór de boden op weg zijn naar de grens. De priester uit Luik heeft toch paarden gevonden in het dorp.

Op het moment dat de boden bij de grens aankomen, vaart het schip met Marieke en haar moeder al ver voorbij Maastricht. De soldaten bij de grens beloven goed op te letten, maar de vluchtelingen zijn al veilig. De schipper stuurt zijn boot rustig over de Maas, stroomafwaarts gaat het snel, en er is ook nog een gunstige wind. Marieke en moeder kunnen op deze manier snel in Schoonhoven zijn. Misschien duurt de reis maar drie of vier dagen.

Deze afbeelding wordt uit voorzorg niet getoond

Drie of vier dagen... Marieke en moeder weten daar niets van. Zij hebben in het donkere hok zo goed en zo kwaad als het gaat een bed klaargemaakt. Ze proberen te slapen, maar dat lukt niet zo goed. Er zijn zoveel vreemde geluiden. De schipper loopt op het dek, dat hoor je. Marieke hoort ook het water langs de buitenkant van het schip. Ze rilt, als er een gat in het schip komt, zitten ze opgesloten in dit donkere hok. Dan zullen ze zeker verdrinken. Ze zegt maar niets tegen moeder, die slaapt al bijna.

Marieke slaapt ook een poosje. Toch is ze alweer wakker als het luik opengaat. Het licht is fel, het is midden op de dag. De schipper zegt: ‘Kom er maar uit. Ik heb eten voor jullie.’

Marieke klimt over het smalle trapje naar boven. Heerlijk, frisse lucht! Moeder komt ook naar boven. Die afschuwelijke kater is er ook. De schipper lacht en zegt: ‘Zo'n muizenvanger kan ik wel gebruiken.’ Hij pakt de kater op en brengt hem naar het achterschip.

Op het kleine voordek staan brood en melk en kaas. Marieke en moeder eten er gulzig van, ze hebben honger. Op het achterschip krijgt de kater melk en stukjes brood. De schipper staat bij het roer. Ze zijn op weg naar Schoonhoven en dan... Oudewater!

Marieke loopt naar de schipper. ‘Hoelang doen we er over?’

‘Dat hangt van de stroom en de wind af. Misschien vier dagen, misschien een week,’ ant-

woordt de schipper. De kater was weg, maar springt ineens te voorschijn. Marieke schrikt, de kater legt twee doodgebeten muizen aan de voeten van de schipper. Die knikt tevreden en zegt: ‘Heel goed, dat beestje mag op mijn schip blijven.’

‘Fijn,’ zegt Marieke blij. ‘Mag ik nu een emmer, ik wil me wassen en we moeten dat hok schoonmaken.’

‘Mijn schip is niet vies,’ zegt de schipper beledigd. ‘Maar als je poetsen wilt, ga je je gang. Daar staat een emmer.’

Marieke schept water uit de rivier. Ze wassen zich ermee en ze maken ook het vieze hok zo goed mogelijk schoon. Zo wordt het nog een plezierige middag: lekker warm in het zonnetje en geen honger meer.

Aan het eind van de middag verandert dat. Er komen donkere wolken en het gaat harder waaien. Even later regent het.

De schipper roept: ‘Wegwezen, je hok in! Ik moet geen vrouwen aan dek hebben als het slecht weer wordt.’

Moeder en Marieke gaan het donkere hok in. De schipper komt naar voren en doet het luik dicht. Marieke hoort hem rammelen met een ketting. Ze schrikt, ze worden opgesloten!

Ze bonst tegen het luik. ‘Niet op slot doen!’ schreeuwt ze.

De schipper lacht. ‘Morgenochtend laat ik jullie er wel weer uit. Ga maar rustig slapen, ik let wel op.’

9
Slecht weer

Zo gaan ze de nacht in. Het schip stampt op de golven. Marieke is bang. Ze ligt op haar bed, een soort plank boven de vieze vloer, maar slaapt niet. Moeder ligt aan de andere kant van het hokje op net zo'n plank. De kater is er gelukkig niet, dat is het enige dat meevalt. Marieke hoort dat moeder slaapt, die is nooit bang. Hoe kan ze zomaar rustig gaan slapen in dit hok onder het water?

Marieke weet niet dat moeder net doet alsof ze slaapt om haar dochter gerust te stellen. Ze ademt diep, snurkt een beetje en zo lijkt het net alsof ze slaapt. En het helpt, Marieke wordt er kalm van, ze vergeet haar angst en dommelt in.

Na vele uren glijdt haar hand van de plank af, komt op de grond en voelt daar water. Marieke droomt. In haar droom valt ze in een rivier. Zo is haar vader verdronken. Ze gilt en wordt wakker. In het hok is het volkomen donker. Moeder is ook wakker. Ze stapt uit haar bed en wil naar Marieke lopen. Ze schrikt, de vloer staat vol water. Die schuit zinkt, denkt moeder, en ze zegt: ‘We moeten hier weg, het schip is lek.’

Deze afbeelding wordt uit voorzorg niet getoond

Moeder klimt het trapje op en wil het luik opendoen, maar dat lukt niet. Marieke komt erbij. ‘Die vent heeft ons opgesloten,’ hijgt ze angstig. Moeder staat boven haar op het trapje. Marieke wringt zich langs haar en duwt tegen het luik, ze voelt een beetje beweging. Het schip schommelt op de golven, het is slecht weer.

Marieke is doodsbang, ze zullen nog verdrinken in dit hok. Ze duwt en bonst zo hard als ze kan en... het luik breekt. De regen kletst naar binnen, maar er is ook frisse lucht. Ze zijn bevrijd uit het donkere hok!

Marieke ziet donkere wolken en er is ook een beetje licht van de maan. De golven zijn hoog, angstig hoog. De schipper merkt gelukkig niets van wat moeder en Marieke gedaan hebben. De twee vrouwen schuilen zo goed als het gaat tegen de regen. Wat is het koud! Ze worden nat, het water is overal, maar ze zijn gered van de verdrinkingsdood. Moeder en dochter zitten dicht bij elkaar, dat geeft een gevoel van veiligheid. Warm worden ze er niet van.

Het wordt een vreselijke nacht. Het regent bijna steeds en er waait een kille wind. Moeder hoest. Marieke zit te klappertanden. Toch willen ze niet terug dat donkere hok in. Als er even wat maanlicht is, kijkt Marieke naar beneden: er staat zeker al een meter water. Ze laat zich voorzichtig zakken en brengt hun zak met kleren naar boven. Die lag op een hoge plank, alles is gelukkig nog droog.

Dan wachten ze maar weer. Wat een vreselijke reis.

Moeder zegt: ‘Willem had zo'n vreemd verhaal over dat stadje in Holland, wat bedoelde hij daarmee?’

‘In Oudewater wegen ze vrouwen die van hekserij beschuldigd worden,’ zegt Marieke. ‘Een heks heeft haar ziel aan de duivel verkocht, daarom is ze lichter dan een ander mens. In Oudewater wegen ze je straks en dan krijg je een officieel papier waarop staat dat je het juiste gewicht hebt. Dat is ook het bewijs dat je geen heks bent.’

‘Ze hadden me ook wel in ons eigen dorp kunnen wegen,’ moppert moeder. ‘Al dat reizen, wat een ellende.’

‘Bij ons doen ze dat niet, dat doen ze alleen in Holland. Die mensen zijn van een andere kerk, ze vechten tegen onze koning, die ook de koning van Spanje is.’

‘Het zijn daar allemaal geuzen,’ moppert moeder. ‘En daar heb ik al zoveel slechte dingen over gehoord.’

Marieke denkt dat het wel mee zal vallen, een land waar de mensen heksen redden, kan geen slecht land zijn. Moeder en dochter praten tot ze aan de horizon heel flauw een grijzig licht zien: de nieuwe dag. Wat zijn ze nat, en wat hebben ze het vreselijk koud!

De schipper vaart een inham in, daar waait het minder, want er staan bomen en struiken. Hij

bindt zijn boot vast aan zo'n boom. Dan gaat hij bij Marieke en moeder kijken. Hij is verbaasd, ze zitten gewoon op het dek, niet in hun hok. Hoe kan dat? Dan ziet hij het kapotte luik en hij wordt kwaad. ‘Wat hebben jullie gedaan?’ roept hij luid. ‘Mijn luik is kapot.’

Moeder is ook kwaad, ze gaat staan en schreeuwt: ‘Als wij verzopen waren, was dat zeker beter geweest. Je had ons opgesloten, je bent een gemene vent. Wij hebben gevochten voor ons leven. Kijk zelf, dan zie je hoe hoog het water staat.’

De schipper kijkt en mompelt: ‘Tja, dat is niet zo mooi, dat betekent dat het in het ruim ook nat is. Mijn vracht is in gevaar.’

‘Of jouw vracht nat is, zal mij een zorg zijn,’ zegt moeder. ‘Wij waren bijna verdronken en we hebben de hele nacht in de regen en in de kou buiten gezeten.’

‘Je hebt mijn luik kapot gemaakt,’ schreeuwt de schipper. ‘Dat moet je betalen.’

‘Ik betaal jou niks, vuile oplichter. Ik heb net zo lief dat je doodvalt,’ schreeuwt moeder terug. Ze staat vlak voor de schipper. Ze is zo kwaad dat ze vergeet dat ze het koud had. Ze is weer net zo strijdbaar als in het dorp.

De schipper is woedend, hij kijkt moeder boos aan en zegt: ‘Weet je wat jij moet doen? Ga maar vliegen, je bent toch een heks? Laat dan maar zien dat je kunt toveren. Hij pakt een lange plank, legt die tussen het schip en de wal en jaagt moeder en

Marieke van zijn schip af. Marieke kan nog net hun zak met kleren grijpen. En daar staan ze dan op de natte wal.

De boze schipper trekt de plank in en vaart weg. Op het achterschip staat de zwarte kater. Marieke ziet duidelijk dat het beest weer gemeen grijnst. Gelukkig, die zijn we kwijt, denkt ze.

Maar wat moeten ze doen? Hier staan ze nu in een vreemd land, doornat, koud en hongerig.

'We lopen naar Oudewater,' zegt moeder flink. 'Zo ver kan dat niet zijn. Kom mee, Marieke, dat papier wil ik hebben.'

Er loopt een modderig weggetje het land in. De zon staat laag boven de horizon. Marieke ziet een kleine boerderij. Er loopt een oude vrouw bij die boerderij, ze ziet Marieke en haar moeder.

'Wat is er gebeurd?' roept ze. 'Zijn jullie in de rivier gevallen? Kom vlug binnen, buiten word je ziek.'

Ze brengt moeder en Marieke naar een verwarmde keuken, wat is dat heerlijk! Er komt een oude man achter de boerderij vandaan. Hij zet brood en melk voor de twee vrouwen neer. Moeder en Marieke weten niet hoe ze het hebben, deze mensen zijn zo aardig. Ze eten en krijgen daarna droge kleren en een plaats om te slapen. Ze zijn gered, al is het nog een heel eind naar Oudewater.

Deze afbeelding wordt uit voorzorg niet getoond

10
In het land van Grave

De mensen die moeder en Marieke zo gastvrij in hun boerderij hebben opgenomen heten Pieter en Neel. Ze zijn al oud en ze wonen ver van het dorp. Hun kinderen zijn naar andere streken verhuisd want de boerderij brengt niet genoeg op om veel mensen te eten te geven.

Nadat moeder en Marieke gegeten hebben en een paar uur geslapen, vraagt Neel: 'Waarom zijn jullie op reis?'

'We willen naar Holland, naar Oudewater,' zegt moeder. Ze aarzelt, zal ze alles vertellen? Neel heeft het al geraden. 'Ze zeggen zeker dat je een heks bent en nu laat je je wegen in Oudewater.'

Moeder knikt en begint te huilen. Marieke is verbaasd, moeder huilt nooit. 'Ik heb niets gedaan,' snikt moeder. 'Ik ben vroedvrouw, ik help de mensen. Mijn dochter gaat altijd met me mee. Vorige week waren we in de nacht bij een vrouw, het was een lief, gezond jongetje. Het is doodgegaan, zomaar, ze zeggen dat ik het gedaan heb, maar dat is niet waar.'

Neel legt troostend haar hand op moeders hoofd. 'Natuurlijk heb je niets gedaan, de mensen

zijn bang, daarom doen ze zo. Hier kun je uitrusten, hier ben je veilig.'

'In het land van Grave zal je niets gebeuren,' zegt haar man plechtig. 'Hier worden geen heksen verbrand. Rust uit en loop dan naar Oudewater, wij zullen je helpen.'

Ze hebben die hulp wel nodig. Moeder is ziek, ze ligt bijna de hele dag in bed. Marieke helpt bij het werk op de boerderij, zij is gezond gebleven. Ze hebben het goed op die kleine boerderij, er is alle dagen genoeg te eten en ze rusten uit.

Op een dag vraagt Marieke of ze niet iets moeten betalen. Pieter en Neel lachen. 'Welnee, kind, je bent onze gast. Waar genoeg is voor twee, is ook genoeg voor vier.'

Bijna een week blijven ze bij Pieter en Neel, dan wil moeder verder. 'Ik wil naar Oudewater,' zegt ze. 'Ik wil bewijzen dat ik geen heks ben.'

'Je bent nog veel te zwak,' zegt Neel. 'Zo kun je zo'n lange tocht niet maken, blijf nog een weekje hier.' Maar moeder wil weg, ze moet en ze zal naar Oudewater, hoe ver het ook is. Pieter weet een oplossing. Hij heeft een ezeltje, een mooi beest met lieve ogen, dat geeft hij aan moeder en Marieke. Moeder kan op het ezeltje rijden en Marieke hoeft de zware zak met kleren niet te dragen.

'Weet je hoe je in Oudewater moet komen?' vraagt Pieter.

'We lopen langs de rivier, dan komen we er vanzelf,' zegt moeder.

Pieter schudt zijn hoofd. ‘Je loopt langs de rivier tot Heusden, daar vraag je naar mijn neef Hendrik. Hij is timmerman, iedereen kent hem. Hij kan je vertellen waar de boot naar Gorkum ligt, je moet varen. In Gorkum loop je naar Ameide, daarna ga je weer langs de rivier en bij Schoonhoven vaar je over. Dan ben je bijna in Oudewater.’ Marieke herhaalt het een paar keer, ze wil de weg goed uit haar hoofd leren.

De volgende dag gaan ze al heel vroeg op reis. Eerst naar Heusden, Marieke heeft het goed onthouden. Moeder zit op de ezel, de zak met kleren ligt achter haar. Neel geeft nog twee broden en een kaas mee. Het is mooi weer en Marieke is helemaal niet moe meer. Moeder kan op de ezel rijden, ze zit rechtop. Ze is blij, ze gaat naar Oudewater.

Ze lopen door ruim, vlak land. Ze komen door het stadje Grave, waar veel soldaten zijn van de Prins van Oranje. Ze hebben andere uniformen dan thuis, thuis zijn de soldaten van de koning van Spanje. Dit is een vrij land: de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden.

Het is een mooie, zonnige dag. Ze lopen over een hoge dijk, rechts is de rivier, Marieke is blij. Wat een mooi land, denkt ze. Ze ziet schepen op de rivier en aan de overkant dorpen en een enkel kasteel. Ze lopen zo de hele dag. Moeder slaapt op de ezel. Het lieve beest stapt rustig achter Marieke aan. Ze aait hem over zijn zachte neus, dat vindt de ezel fijn.

Ze zien die dag veel soldaten, je kunt wel zien dat het hier een grensgebied is. Maar de mannen laten Marieke en moeder rustig verder lopen.

Als het donker wordt stopt Marieke bij een klein bos, ze bindt de ezel aan een boom. Van takken en bladeren maakt ze een hutje, en ze legt de kleren uit de zak op de grond. Daar kunnen ze op slapen. De ezel eet van het hoge gras, hij vindt dit een mooi plekje.

Moeder en Marieke eten brood en kaas. Daarna gaan ze slapen. Het is gelukkig de hele nacht droog. Moeder hoest wel, maar ze klaagt niet. Marieke gaat ook slapen. De ezel komt bij haar liggen, dat is lekker warm.

11
Bij neef Hendrik

Zodra de zon opkomt eten ze wat en daarna gaan ze meteen verder. Het ezeltje eet gras en is dan ook klaar voor de reis. Marieke stapt flink door, ze wil die dag in Heusden komen. Het is kouder dan gisteren, maar gelukkig regent het niet.

Het lopen valt tegen. Marieke krijgt pijn in haar voeten en ze is moe. Moeder zit rustig op de ezel, maar ze ziet wel dat Marieke het moeilijk heeft. Op een beschut plekje zegt ze: ‘Stop hier even dan kun jij uitrusten, de ezel kan eten en ik zoek iets voor jou.’ Ze heeft al van verre gezien dat hier plantjes groeien die Marieke kunnen helpen. Het heet echt walstro, al noemt moeder het meestal lievevrouwebedstro. Moeder verzamelt de plantjes en perst er wat sap uit dat ze op de voeten van Marieke smeert. Wat is dat een heerlijk gevoel. Marieke zucht, haar vermoeidheid verdwijnt. Moeder doet ook van die plantjes in haar schoenen, een dun laagje. Verder krijgt Marieke droge, schone sokken. Dan eten ze brood en kaas en kunnen ze weer verder.

Als de zon al laag staat, zien ze een stad: hoge muren en een brede gracht. Er komt een man aanlopen. ‘Hoe heet deze stad?’ vraagt Marieke. ‘Heusden,’ zegt de man. ‘Moet je daar zijn?’

‘Ja, we zoeken een timmerman die Hendrik heet.’

‘Loop maar naar de haven, daar woont hij.’

In de stad vinden ze gemakkelijk het kleine haventje, waar het huis is van de timmerman. Moeder wacht op de ezel, Marieke gaat naar binnen. ‘We komen uit Grave, uw oom Pieter stuurt ons hierheen. Hij zegt dat u ons kunt helpen.’

De vriendelijke timmerman lacht. ‘Wat kan ik voor jullie doen?’

‘We moeten naar Gorkum.’

‘Is dat je moeder daar op de ezel?’ Marieke knikt. ‘Kom dan maar samen binnen. Vandaag is het te laat om verder te reizen. Jullie kunnen hier uitrusten, morgen ga je met een boot naar Gorkum. Eerst maar wat eten en lekker slapen. Voor die ezel heb ik ook wel plaats.’

De timmerman roept zijn vrouw. Samen helpen ze moeder, die is stijf en moe van de lange reis. Ze krijgen volop te eten en daarna kunnen ze slapen. De ezel staat in een stal achter het huis, Marieke gaat nog even naar hem kijken. Neef Hendrik is er ook. ‘Hadden jullie dat ezeltje al?’ vraagt hij.

‘Nee, uw oom heeft het ons gegeven omdat moeder zo zwak is.’

De timmerman lacht. ‘Echt iets voor mijn oom, dat is zo'n goed mens.’ Marieke zegt: ‘Uw tante Neel is ook heel aardig.’

‘Het zijn lieve mensen, dat ben ik met je eens. Waar moeten jullie heen?’

‘Naar Oudewater.’

‘Naar de beroemde weegschaal?’

Marieke knikt. ‘Moeder moest vluchten, we komen uit een dorp tussen Luik en Maastricht. De mensen daar deden heel lelijk, ze hebben mijn moeder opgesloten. De baron heeft ons geholpen, daardoor konden we vluchten.’

Neef Hendrik zegt: ‘Dan hebben jullie al heel wat meegemaakt. Je had beter kunnen gaan varen, dat is gemakkelijker.’

‘Dat deden we eerst ook, maar het schip was lek en moeder heeft ruzie gemaakt met de schipper. Toen heeft hij ons van boord gezet en zo kwamen we bij uw oom en tante.’

De timmerman lacht. ‘Je moeder maakt zeker wel vaker ruzie.’

Marieke zucht. ‘Dat gebeurt nogal eens, daar begon alle ellende mee. Ze is zo fel.’

Ze gaan samen naar binnen, moeder slaapt al.

‘Nu is ze heel rustig,’ lacht neef Hendrik. ‘Ga jij ook maar slapen, morgen is het weer een lange dag. Nog één vraag; hebben jullie die schipper betaald?’ ‘Mijn neef Willem heeft hem zes gulden gegeven voor ieder van ons,’ zegt Marieke.

‘Dan had hij geld terug moeten geven toen hij jullie van zijn schip joeg,’ vindt de timmerman.

Marieke gaat naar bed. Voor ze inslaapt denkt ze na over die laatste woorden van neef Hendrik. Hij heeft gelijk, ze hadden geld terug moeten krijgen.

De volgende morgen vraagt Marieke of ze de vriendelijke timmerman en zijn vrouw moet betalen. Daar lachen ze om. ‘Nee hoor, jullie zijn hier gasten. De overtocht moet je straks wel betalen, dat kost al genoeg.’

Moeder is nog zwak en moe, toch wil ze verder.

‘Over een uur gaat jullie boot,’ zegt neef Hendrik. Hij haalt de ezel uit de stal en moeder gaat er weer op zitten. Ze gaan naar de haven, daar

ligt een klein bootje. Over een smalle plank moeten ze naar dat bootje. Moeder schuifelt heel voorzichtig naar het schip, ze komt er zonder te vallen. Dan moet de ezel, die durft niet. Het beest wil beslist niet over dat smalle plankje.

Marieke probeert hem over te halen: ‘Kom nou maar, ik blijf bij je. We gaan heel rustig. Kom maar, het zal best lukken, je valt niet in het water.’ De ezel schudt zijn kop, hij wil niet.

Neef Hendrik ziet het. Hij lacht, pakt het ezeltje op en draagt het zo aan boord. Marieke volgt de sterke timmerman en zo komen ze alledrie op het kleine bootje. Marieke bedankt neef Hendrik voor zijn hulp. Hij lacht en zegt: ‘Ik wens je een goede reis. Als ze dat papier heeft zal je moeder wel opknappen.’ En hij zegt zachtjes: ‘Misschien maakt ze dan weer ruzie met iedereen.’

Het bootje vaart de haven van Heusden uit. Marieke wuift naar de vriendelijke timmerman, moeder zit heel stil bij het roer. De ezel staat midden op het schip, hij kijkt heel ongelukkig. De ezel houdt niet van water, het arme beest. Eerst varen ze over de Maas, die is niet zo breed. Ze zien rechts een kasteel en links het stadje Woudrichem. Dan komen ze op de Waal, wat is dat een brede rivier! Marieke staat bij het ezeltje, het waait hard en er zijn hoge golven. ‘Wees maar niet bang,’ fluistert ze in het oor van de ezel, ‘we komen wel veilig aan de overkant, hoor.’ Marieke is zelf bang, de ezel merkt het wel.

Toch komen ze behouden aan. Marieke is dolblij. Het ezeltje loopt nu wel over de smalle plank, Marieke leidt hem. Op de wal tilt de ezel zijn staart op, hij gooit een hoop geurige mest op de kade. Zo denkt hij over varen.

12
Geen vroedvrouw in Ameide

Ze blijven niet in Gorkum. Marieke heeft de schipper betaald voor de overtocht, moeder stapt op het ezeltje en ook de zak met kleren moet het lieve beest dragen. Dan lopen ze meteen de stad uit. Ze willen die dag doorlopen tot Schoonhoven. Maar dat valt tegen, Marieke krijgt weer last van haar voeten, ze moeten daarom een paar keer rusten. De afstand is ook groter dan ze gedacht hadden. Aan het eind van de middag wordt het ook nog mistig. Moeder zit te rillen op het ezeltje.

Als het donker wordt zijn ze vlak bij Ameide aan de Lek. Marieke kijkt rond, ze zullen ergens moeten overnachten. Met dit kille, mistige weer kan dat niet buiten. Wat moet ze doen?

Dan horen ze geschreeuw. Iemand roept: ‘Help! Help!’ Marieke ziet in de mist een man naar hen toe rennen. Moeder gaat rechtop zitten. Wat is er? Waarom schreeuwt die man zo? Moeder roept: ‘Wat heb je? Ben je ziek?’

De man is nu vlakbij, moeder ziet dat hij bang is. ‘Mijn vrouw!’ roept hij. ‘Mijn vrouw! Ze krijgt

een kind, maar het is veel te vroeg. De vroedvrouw moet van de overkant komen, die woont aan de andere kant van de rivier. Maar het is zo mistig, ze kan niet komen.' Moeder stapt van de ezel af, ze is ineens niet meer moe of ziek. 'Ik ben vroedvrouw,' zegt ze rustig. 'Waar is je vrouw?'

'Daar is onze boerderij, en ze zit in de keuken,' zegt de jonge boer.

Even later stapt moeder naar binnen. Marieke bindt de ezel aan een boom en loopt achter haar moeder aan. In de keuken zit een jonge vrouw. Moeder ziet dat ze snel geholpen moet worden.

'Marieke, we brengen haar eerst naar bed, zo kan ik haar niet onderzoeken.' Ze leggen de jonge vrouw op een bed in de kamer. 'Maak een vuur in de haard,' zegt moeder. De boer doet het. 'Marieke, zoek schone doeken.' Moeder weet precies wat ze doen moet. Ze stelt de vrouw gerust en laat water in een grote pan koken. Marieke bewondert moeder, ze was zo moe en zielig en nu ineens doet ze precies wat nodig is. Ze lijkt helemaal niet meer ziek en moe.

Een uur later is het kind geboren. Moeder wast het kleine meisje en legt het bij de jonge moeder in bed. 'Hier vrouw, een gezonde dochter. Voed haar op tot Gods eer en tot zegen van de mensen.'

De vrouw en haar kind slapen in de verwarmde kamer. De boer neemt moeder en Marieke mee naar de keuken. 'Ik weet niet hoe ik u moet bedanken,' zegt hij. 'U hebt mijn vrouw gered en het kind.'

‘Dat zijn mooie woorden,’ zegt moeder, ‘maar nu wil ik wel wat eten.’ De jonge boer pakt een groot stuk ham, en even later zet hij ook brood, kaas en melk neer. ‘Dat is alles wat ik kan vinden,’ zegt hij. Moeder lacht. ‘Voorlopig is het wel genoeg.’

Ze blijven een week op de boerderij, dan kan de jonge vrouw haar kind zelf verzorgen. Marieke heeft alle dagen flink meegewerkt. Nu kunnen ze verder reizen, moeder is helemaal opgeknapt. ‘Op naar Oudewater,’ zegt ze lachend.

De boerin knikt, ze weet waarom moeder op reis is. Ze zegt: ‘Vrouw Van Beek, kom bij ons terug. Er is geen vroedvrouw in Ameide, kom hier wonen. Er is werk genoeg.’

Moeder aarzelt. ‘Ik ben een oude vrouw, aan mij heb je niets meer.’

De boerin geeft niet op. ‘Marieke kan het

overnemen, ze is handig en sterk. Kom terug, vrouw Van Beek.'

Marieke hoort het en is stil. Wonen in Ameide, denkt ze. Ver van huis, in het buitenland, in Holland.

'We zullen erover nadenken,' zegt moeder. 'Nu gaan we weg.'

Ze lopen langs de rivier tot ze bij een pont komen. Het is een platte boot, de ezel is nu niet bang. Marieke blijft bij hem staan. Het is niet zo'n breed water, ze zijn snel aan de overkant. Marieke ziet de mooie stadspoort van Schoonhoven al. Daar staan alweer andere mensen die willen overvaren. Dan ziet Marieke ineens een bekend schip, het schip waar zij afgejaagd zijn! Ze herinnert zich wat de timmerman in Heusden zei en ze neemt een flink besluit. Zodra ze van de pont zijn, zegt ze: 'Wacht hier bij de poort, moeder, ik moet even weg.'

Marieke holt naar het schip en gaat aan boord. Haar hart bonst in haar keel, toch zegt ze heel flink: 'Zo schipper, ik kom afrekenen. We hebben maar de helft van de reis gemaakt, we krijgen geld terug.'

De schipper ziet er slecht uit. Hij lacht grimmig. 'Ook dat nog, mijn lading bedorven, geen geld verdiend en nu jij...' zegt hij. 'Hoe kom jij hier?'

'Lopend,' zegt Marieke achterloos. 'En nu wil ik mijn geld.'

Met een zucht pakt de schipper geld, hij geeft

Marieke twee gulden. Marieke kijkt ernaar. ‘We hebben bijna niets te eten gehad.’ zegt ze. ‘Daar was wel voor betaald.’

Boos geeft de schipper nog een gulden. ‘En nu van mijn schip af,’ snauwt hij. Marieke rent weg. Daar staat ze dan op de kade met drie gulden. Zelf verdiend! Plotseling schreeuwt de schipper: ‘En neem dat ongeluksbeest ook mee.’ Hij gooit de kater van zijn schip af. Het beest komt keurig op zijn pootjes terecht en loopt gelijk met Marieke mee. Daar is ze niet blij mee.

Moeder is wel blij als ze de kater ziet, ze laat het beest bij haar op de ezel zitten. Ze lopen door Schoonhoven en volgen daarna een lange weg door de polder. Dan hoort moeder pas wat Marieke gedaan heeft aan boord bij de schipper. ‘Dat heb je goed gedaan,’ zegt ze. ‘Je bent een flinke dochter.’

Laat in de middag komen ze in Oudewater. Hier moet het gebeuren. Zal alles nu goed komen? Moeder drukt de kater stevig tegen zich aan. ‘Hier zal ik het ze bewijzen,’ fluistert ze.

Ze vinden een herberg. De waard begrijpt waarvoor ze komen. ‘Je hebt geluk,’ zegt hij. ‘Morgen wegen ze al, er zijn er nog meer. Ik zal zeggen dat jullie erbij komen. Hoe heet je? Van Beek? Goed, dat laat ik opschrijven. Blijven jullie maar hier, ik regel het wel.’

13
Een raaf in de Waag

Moeder is moe, maar toch kan ze niet slapen. Wat zal er morgen gebeuren? Hoe gaat dat wegen? Als ze te licht is, wordt ze dan weer opgesloten? De kater ligt op haar bed, het beest knort tevreden. Vreemd dat Marieke zo bang is van dat beest. Er is niets bijzonders met die kater, het is gewoon een zwerver. Dan slaapt ze in.

Midden in de nacht schrikt ze wakker. Wat ruikt het vreemd. Ze doet haar ogen open en ziet een rare man in de kamer staan. Hij danst en zingt en hij stinkt naar zwavel. Moeder verstijft van schrik, zou Marieke toch gelijk hebben?

Ineens ziet de man dat moeder kijkt, hij schreeuwt en springt het raam uit. Moeder stapt uit haar bed en ziet de kater in de tuin lopen. Marieke slaapt gelukkig nog, die heeft niets gezien. Moeder weet niet wat ze ervan denken moet. Ze wil niet geloven dat het de duivel was, maar die man is weg en de dikke kater is er wel. En dan die stank. Goed dat het raam openstaat, nu kan de smerige lucht wegtrekken.

De volgende ochtend gaan moeder en Marieke al

vroeg naar de Waag. Het is een klein stenen gebouw. Op het plein vóór de Waag is het al druk. Er staan vrouwen die gewogen moeten worden, sommigen met hun familie. Verder zijn er ook mensen uit Oudewater die komen kijken. Heksen wegen gebeurt niet elke dag, dat willen ze wel zien.

Marieke ziet vier deftige heren, ze doen de Waag open. Moeder mag naar binnen, ze houdt Mariekes hand vast. Een van die mannen wil Marieke tegenhouden. ‘Ze is mijn dochter,’ zegt moeder zacht. ‘We hebben de hele reis samen gemaakt.’ Dan mag Marieke ook binnenkomen. Tot haar schrik ziet ze ook de kater naar binnen glippen. Moeder ziet het niet, die let alleen op de grote weegschaal in die lege ruimte.

De deur gaat dicht en een oude man zegt: ‘U hebt gevraagd gewogen te worden, we doen dat volgens de regels van onze stad. Doe uw schoenen uit en leg uw bovenkleren af.’

Moeder en nog drie andere vrouwen doen wat de man vraagt. Moeder doet haar bovenrok af en knoopt haar jak los, dan staat ze daar, klein en mager in haar ondergoed. Er komt een grote vrouw naar voren, ze neemt moeder mee achter een gordijn. Daar voelt ze onder haar kleren of ze niet ergens een zware steen verborgen heeft. Dat mag niet, je moet je eigen gewicht hebben. De vrouw brengt moeder terug bij de weegschaal en zegt: ‘Het is in orde, deze vrouw kan gewogen worden.’ Ze neemt een van de andere vrouwen mee achter het gordijn.

Deze afbeelding wordt uit voorzorg niet getoond

Een van de deftige mannen schrijft alles op wat er gebeurt. Nu kan het wegen beginnen. Marieke bijt op haar nagels, wat is dit spannend! Moeder gaat op de linkerschaal staan, een grote vierkante plank. Op de rechterkant zet een van de mannen gewichten. Hij gaat door tot er precies evenwicht is. Nu hangen links en rechts de schalen even hoog. Hij roept het gewicht. De deftige mannen knikken, het is goed. Huilend springt moeder van de weegschaal en omhelst Marieke.

Dan komt daar ineens de kater, hij lijkt kwaad. Marieke slaat een kruis en zegt snel alle gebeden die ze in de kerk geleerd heeft. De zwarte kater deinst terug, sist en stinkt. Hij kruipt onder een grote kast. Ineens is er een zwarte raaf in de Waag. Marieke gooit de grote deur open en de raaf vliegt weg.

De deftige mannen begrijpen er niets van, het stinkt naar zwavel in de Waag. Ze hebben niet goed gezien wat er gebeurde, ze waren de volgende vrouw al aan het wegen. ‘Waar kwam die raaf vandaan?’ vraagt een van de mannen.

‘Dat was de duivel, ik heb hem verjaagd,’ zegt Marieke rustig. Ze voelt zich heel kalm, ze kan nu alle gevaren van de wereld aan. De man is verbaasd. Hij haalt zijn schouders op. Je bewijst dat het geen heksen zijn, maar een beetje gek zijn ze toch allemaal, denkt hij. Hij doet de deur weer dicht.

Alle vrouwen hebben het juiste gewicht. Ze

kleden zich aan en krijgen dan een officieel papier waar het op staat. Twee van de vrouwen zijn helemaal uit Duitsland komen lopen om in Oudewater gewogen te worden.

Marieke leest het papier hardop voor, maar moeder luistert niet. De deuren zijn opengegaan en de mensen feliciteren haar. Moeder is zó gelukkig, ze kan wel dansen. Ineens denkt ze weer aan die man van vannacht, ze ziet hem op het plein. ‘Marieke,’ zegt ze schor, ‘je had gelijk met dat verhaal over die kater. Die vent daar, ken je die?’ Marieke kijkt, ze ziet de man uit het bos. Hij kijkt boos naar Marieke en moeder. Marieke maakt een kruisteken en ineens is hij weg, zomaar opgelost in de lucht.

Ze gaan nog diezelfde dag terug naar Ameide. De mensen daar willen heel graag dat moeder en Marieke daar komen wonen. De ezel is ook tevreden in Ameide, hij wil er best blijven. En de ezel krijgt zijn zin.

Moeder zegt: ‘We blijven hier, Marieke. Hier is het goed. Voor jou is er een goede toekomst en ik wil hier graag wonen.’ De ezel staat erbij, hij knikt en roept luid ‘Ia, ia!’ ‘Je hoort het,’ zegt moeder, ‘zelfs hij is het met me eens. We blijven hier, over een paar jaar neem je het werk van me over, en dan ben jij de vroedvrouw van Ameide.’ Ze wijst naar twee vrouwen die spoedig een kind zullen krijgen. ‘Je hebt klanten genoeg.’

De vrouwen in Ameide zijn blij dat vrouw Van Beek blijft. Ze vinden een huisje voor moeder en Marieke en veel mensen geven wat voor hun nieuwe huis. Binnen een week is het helemaal klaar. Moeder en Marieke zijn gelukkig, ze kunnen hier veel mensen helpen.

Moeder heeft al gezien dat er bij Ameide veel geneeskrachtige kruiden groeien en wat er niet groeit hoopt ze in haar eigen tuintje te kunnen kweken. Ze zal de juiste zaden vragen.

Op een avond zegt moeder: ‘We moeten Willem en de baron bedanken en Pieter en Neel moeten we ook schrijven.’

‘Schrijven?’ vraagt Marieke geschrokken.

‘Ja, dat heb je toch geleerd? Ga maar naar de schoolmeester en haal papier, een pen en inkt en schrijf brieven.’ Marieke doet het. Drie brieven schrijft ze, dat is een zwaar werk. In alle drie de brieven schrijft ze dat moeder het juiste gewicht heeft. Opgelucht zet ze de datum onder de laatste brief: Ameide, 31 augustus 1630.

Deze afbeelding wordt uit voorzorg niet getoond

Ze brengt de brieven naar de schoolmeester, hij weet hoe je ze moet versturen. Als ze thuiskomt staat moeder al klaar met haar tas. ‘Kom mee,’ zegt ze, ‘we moeten aan het werk, vrouw Hendriks krijgt haar kind.’

Het leven van vroedvrouw Marieke van Beek is begonnen.

Kijk zelf in de Heksenwaag

In Oudewater kun je de Heksenwaag bekijken, je kunt je er ook laten wegen. Dan krijg je net zo'n papier als vrouw Van Beek. Zo zie je dat de geschiedenis vlakbij is, zelfs als het gaat om dingen die meer dan driehonderd jaar geleden gebeurden.

In die tijd werden er echt mensen voor heks aangezien, en dat was heel gevaarlijk voor die vrouwen. Gelukkig was er in het vrije Holland de Heksenwaag, het enige plekje in heel Europa waar je kon bewijzen dat je geen heks was.

Zijn er wel eens mannen aangeklaagd als heks? Het ís wel eens gebeurd, maar meestal waren het weerloze, oude vrouwen.